

1 Tesalonike

Pauloje Tesalonike yengât akmâ Anutu mepaimje miep.

1 ¹Nâ Paulo akto galalogâtne Sila akto Timoteo nenje Tesalonike kepian gâtje Anutu Ewenenje akto Humonenje Yesu Kristo yâkgât kâmotoyetje ye olonyegiat aregât kulem esenje ire kulemgoen. Yengât hin nângân. Anutu je yengât okot âlep akyenjimbo biwiyeje sândugeâkgât nângân.

²O galalupne, ye hârokgât hokboâk hokboâk Anutu mepaimje mem ulilajmaen. ³Amâ hingât. Ye biwiyeje Yesugâlân katmâ okot âlep agajmai aregât agak meme âlepje mem âgâmai. Akto Humonenje Yesu Kristo are lâmgom han biwi golâk manmai aregât âiâk âlepje memâk manbiâ biwiyeje bo hionjmap. Aregât Anutu Ewenenje mepaimje memaen.

⁴Galama nen hin nângâmaen. Anutu je han kalem akyenjim mem kepilâyegep. ⁵Hain akyenjiegâp pat âlep den mem arim makyenjienje den yânje bo agep. Are kârikje olop akto Heakje olop akto okot owâiue olop agep. Akto yengâlân malionân yengât akmâ siâ me siâ akmâ meyion are nângâi. ⁶Aregât agak memenenje meyi. Dâ areâk bo. Sop ain luâk siâje bâleje akyenjimbiâ are hanâk dâm Anutugât den membiâ umatje kakyejân dondâ âgâmbo Anutugât Heakje tân yengumbo okot âlep humo nângâyi, aregât Humonenjaet agak meme akto nengât agak meme meyi. ⁷Ye hain akmâ hâk hilâlâm dondâ nângâyi aregât benje hanâk dâm heroje agi. Aregât Yesugât kâmolân gâtje Makedonia hânân akto Akaia hânân manmai arekje yengât pat nângâm agak meme yeje hainâk meyi. ⁸Akto Makedonia akto Akaia areâk bo. Biwiyeje Anutugâlân katmâ manmâ âgâyi aregât pat sambelem arimbo kepiâ bikje bikje hârok nângâyi, aregât yengât dengât âi lâuwâje bo memberen. ⁹Akto nen pup pup yengâlân togoyion amâ den pat âlepje nângâm heroje akmâ okot âlep aknengim mañgan nenekmâ lâpio hepun yekmâ Anutu konok manman âlepje akto den bunje damunje are hoj bawa aganji a hârok makmâ miawakbiâ sambelem arimap. ¹⁰Dâ areâk bo. Anutu je nanje momojânba olojdo agalep yâkje kuk bâleje miawakbiap aregât nengât

moep aregât nen Yesugât kâmolân gâtje kugân bo kinbaen. Aregât yeje himbimânba purik katbiapgât lâmgom manmai.

Paulomaŋe Tesalonike yeŋgât akmâ âi meyi.

2 ¹Galalupne, nen yeŋgâlân togom makyenjienje bunje miawak yeŋiep are emelâk nâŋgâyî. ²Akto ulik gulik Pilipi kepia ain ariyion ain umatje metje aknengiyi pat are emelâk nâŋgâyî. Ainba Anutugât den pat âlepje are ye makyenjgiwerâm togoenje sop ainâk Tesalonike gâtje biknjande kuk bâleje humo aknengimbiâ hanâk dâm den pat âlepje makyenjgiyon aregât pat ye emelâk nâŋgâyî. ³⁻⁴Akto aregât lâuwâje makbe. Anutuje nengât nâŋgât den pat âlepje arim makyenjgwai dâm hunjun nengiep aregât luâkje nenekebiâ huraguâk bo dâm âmâ Anutuje kambiam nenje ekmap yâkje neneke to huraguâk dâm aregât den pat bunje makmâ agak meme âlepjeâk mem manmâ lau tu den bo makmaen. ⁵Aregât ye lau tu den bo makyenjiminiongât pat are nâŋgâyî. Akto hângât wan me wan bo egâliajminion are nengât Anutuje nâŋgâep. ⁶Akto Kristogât âi luâk kotnenje Aposolo nenje âmâ Anutuje nâŋgâmbo huraguâkgât makyenjimaen. Dâ nen âmâ hain akmâ âmâ luâk biknjande akto yeje kotnenje mem agatbaigât âi bo mem makyenjiminion. ⁷Gârâmâ nen âmâ âmbâleje nanaŋlupyene yaiwâk damunyeje akmai dop hainâk akmâ yaiguâk akyenjiyion. ⁸Akto okot âlep akyenjim aregât Anutugât den pat âlepje are makyenjiyion. Dâ areâk bo. Yeŋgât okot âlep dondâ nâŋgâm aregât hâk biwinenje yeŋgiwaengât nâŋgâyion. ⁹Akto nenjaet hâk tângogât âi kârikje mem manmâ hândâk hilâm hârok âi mem, “Tesalonike gâtjande sot me wan me wan nengimbiâ yeŋgât wan me wan bo akbop.” dâm aregât âinenjaet puliŋe nenâkâ sot wan puligoyion. Akto sop ainâk âi are hutjân den pat âlepje makyenjim malion are nâŋgâi.

¹⁰O Galalupne, nenje ye biwiyeje Yesugâlân kali yeŋgât wan me wan akyenjienje ârândâŋ agep are ye akto Anutu nenekebiâ agak meme âlepjeâk akto wan siâ bâleje bo agep. ¹¹Akto luâk siâje nanaŋlupyene damunyeje akmâ dop hainâk nen âmâ yeŋgâlân ikiŋeâk ikiŋeâk ¹²nâŋgâ nâŋgâyeje mem owâinje ketugum biwiyeje heroje agâk dâm makyenjiyion. Akto Anutuje damunyeje akmâ ikiŋaet manman âlepjân katyekbiapgât yeŋgonmap are luâk yânjande nâŋgâyeŋgimbiâ bâliwopgât agak meme âlepjeâk mem manmâ âgâwei hain dâm makyenjiyion.

Tesalonike gâtjande umatje miawak yeŋgimbo kârikje akmâ kili.

¹³Akto ulikjân Anutugât den makyenjienje ainâk den ire amâ den yânje hain are bo dâyi amâ Anutugât den bunje dâm meyi den irekje ye biwiyeje Yesugâlân kali yeŋgât biwiyejân âi kârikje memap. Aregât Anutu hokboâk

hokboâk mepaimje memaen.¹⁴ O galama, Yuda luâk Yuda hânâ manmâ Anutugât kâmolân gâtjre biwiyeje Yesu Kristogâlân kali are yâk yengât kâmolân gâtjande bâleje akyengimbiâ hâk hilâlâm mendai ye aregât pat nângâm watbiâ yengât kepien gâtjande bâleje akyengimbiâ hâk hilâlâm hainâk nângâm manmâ gayi.¹⁵⁻¹⁶ Akto Yuda luâk biwiyeje Yesugâlân bo kali yâk yengât pat makyengiwe. Yâk yengât hakulupyeje ulikjân Anutugât Propete yengumbiâ moyi. Akto hinje Yesu Humo gai kombiâ moep. Akto areâk bo. Hinje Aposoloje Yuda luâk bo manmai are makyengimbiâ biwiyeje Yesugâlân katbiâ hengemgo yekbop dâm wat nenehmai. Hain akmai aregât luâk âmbâle hârok bâleje akyengimai. Akto Anutuje yekmâ bâin bâleje akto dosayene humo aktâp dâm kuk bâleje akyengimbo umatjân mandâi.

Pauloje Tesalonike yekberâm ukenje nângâep.

¹⁷Gârâmâ galalupnenje, umatje arekje yengâlânba watneneko hepunyektenje sop bâlensiâ yu aktâp. Are han biwinenje bo. Hâknenjandeâk bâlâk manmâ mesak gosak agiongât yekbaengât nângâenje humo akto yengâlân togowerâm agion.¹⁸ Aregât togom yekne dâm magion. Dâ nâmâ Paulo nune âmâ sop siân akto siân togowerâm dâre Niambirje dâp tiginegep.¹⁹ Gârâmâ nenje yengât nângâm mâruyeje akmâ kotnenje âgâkgât akmaen aregât hâmbâi Humonenje Yesu Kristo togomboân âmâ enemjân kinmâ âmâ yengât kambiam âlep akbaen.²⁰ Ye amâ nengât egâliaj gogâlea jenje akto yekâ nângâm âmâ herone maroje nângâmai.

Pauloje Timoteo hunjunañdo ariep.

3 ¹Galalupne, nen hain manmâ nem dewunyerje ekne dâm malion aregât bâin lâuwârje bo lâmgoweren dâm nâ akto Sila netjeak Aterj kepien manmâ Timoteo yengâlân hunjung ajiot.² Akto galanetje Timoteo net olop Kristogât den pat makyengim Anutu hoj bawa agarjmaengât hunjung arjetje yengâlân togoep. Net Tesalonike kepien gâtjre biwiyeje kârikje kilâkgât Timoteo arim den sami makyengimenâ biwiyeje sândugeâk dâm hunjung arjetje yengâlân togoep.³ Ye dâtje metje kaknjân manmâ yeugewâigât Timoteo hunjunañiot. Ye hin nângâi. Nen hârok nengâlân umatje hinare miawaknengimbo ârândaj akmap.⁴ Aregât akmâ nen ulikjân yengâlân manmâ den hin makyengiyion. Luâk biknjande bugâje nenguwai, dâyion den are emelâk kârigiep a nângâi.⁵ Aregât, “Ye gain gain mandâi? Biwiyeje Yesugâlân kârikje kindâp me Hâwât Amboje Bâleje yâkje hâwâtyekto den nenje hepunbiâ yân gem bo agep me?” dâre kambiamne indembo bâin ageine umatje iregât hirik dâm indânjân bam bâliwâigât Timoteo hunjung arjdere yengâlai togoep.

Timoteoje purikatmâ Tesalonike yengât pat Paulo magaŋep.

⁶ Wei galalupne, Timoteoje ye hepun yekmâ purik katmâ hinjeâk netgâlân togo hin maknetkiep, “Yesugât kâmot Tesalonike kepien

manmai arekje okot âlep aknengim biwiyeje Yesugâlânâk katbiâ talep. Akto nengât nângâ nengimâk manmai. Akto nenje ye nem dewunyeje ekberâm agion yeje hainâk nem nenekerâm aktai.” dâm maknetkimbo heroje dondâ nângâyiot. ⁷Aregât ire âmâ umatjân manden akto bugâje nengumaiânen nem âmâ biwiyeje kali hainâk katmâ mandâi den are nângâenje biwinenje kârikje ketugu nenecko kambiamnenje sândugeâp. ⁸Aregât âmâ ye Humogâlân kârikje tatberâi amâ benje nem gai âlepjânâk manberen. Amâ nângâ nângânenje bo gulip akberâp. ⁹Aregât nenje Anutunenjaet enemjân kinmâ âmâ yengât dondâ mârumaen. Akto hain akmaigât gain gain Anutu okot âlep humo wajmâ mepaimje mendenje bunje akbiap? ¹⁰Aregât hilâm hândâk ai humo dondâ mem hin ulilajmaen, “O Anutu, Tesalonike gâtje yâkje biwiyeje kat katgât bâlensiâ yeukje akto âmâ nenje âlepje ârândâj ketuguwaen aregât dâp hekat nengimenâ arim tân yenguwaen.” dâm ulilajmaen. ¹¹Nen hain ulilajmaen aregât bikje amâ hin, Anutu Ewenenje akto Yesu Humonenje yâkje dâp hekat nengimbela âlepje dowâk yengâlân togowaen. ¹²Akto nenje okot âlep nângâ yengimaen dop hainâk Humonenjande tânyeungumbo okot âlep agajmâ akto luâk âmbâle yânje okot âlep akyengiwei. ¹³Aregât miawagâkgât biwiyeje mem kârikje ketugu yekbiâp. Hain akmâ benje hâmbâi Humonenje Yesu are akto iki je kâmolân gâtje ârândâj manbai are olop peniajgim ye akto nem menenebiap. Sop ain âmâ Tesalonike gâtje yengât biwiyeje Anutu Ewenenjaet dewunjân katmai are bunje akbiapgât ulilajmaen.

Manman nenje ârândâjâk yeâkgât damunje akbaen.

4 ¹Galama, den bâije ire makmâ kepikmâ Yesu Humonenje yâkgât akmâ makyenjienje nângâm hejgemgowej. Ulik gulik agak meme Anutuje egâliajmap are mem manbiâ âmâ heroje akmap. Aregât kei je makyenjienje nângâyi. Nângâm mem manmâ âgâmbiâ ujak miawaktâp aregât dondâne mem âgâwei. ²Akto ulikjân Humonenje Yesu je wan me wan akjet dâmap yâkje wâtje aknengimbo kei je makyenjiyion are nângâi me? ³Anutuje agak meme âlepje mem manjet dâm yengonlep aregât luâkdâ âmbendâ bo hepun akmâ ba aŋgâ hanâk hanâk bo meyekbei. Aregât Anutuje nângâmbo bo huragumap. ⁴⁻⁵Akto kambiamyeje egâliaj are âlepjeâk kilâk dâm luâk âmbâle Anutu bo nângâmai are biwiyeje hanâk hanâk egâliaj akmâ manmai nem hain akbâen dâm kambiamyeje damunje akmâ manbiâ luâk yânjande akto Anutu yâkje yekbiâ huraguwiapgât âmbâle membiâ huraguwiâp. ⁶Akto Humonenjande bâleje akmâ areyengât umatje kutigitbiap aregât kei je makyenjiyion. Aregât galalupyeje bâleje akyengiwâgât galalupyejaet âmbâle olop bo manbei. ⁷Aregât kei je hin. Anutuje agak meme âlepje mem manjet dâm nengonlep amâ agak meme are helen ketugunjet

dâm bo nengolep. ⁸Aregât luâkje den ire hamiajmai amâ luâk den bo hamiajmai amâ Anutu ikiñæt Heak yengimap are hamiajmai.

⁹Galama, imâ den siâ. Emelâk galalupyeye hârok kambiam âlep yengimai aregât keiñe Anutuje makyengimbo nângâyi aregât gala okot âlep aganginjet dâm siâkâ bo makyengiweren. ¹⁰Akto yeje Yesugât kâmolân gâtje Makedonia hânânan manmai are hârok okot âlep akyengimai. Aregât nenje ye wan akmai are wârakmâ membiâ miawakmâ yembiapgât hain kulemgoen. ¹¹Akto den siâ hin hâwâtyekmâ makyengiyion. Bam gutmâ ariwai me togowai me kepia siân siân manmâ âmâ den kot kamboj agak bâlak bo akbei. Akto bâtyeñjande ai mem manbei dâm makyengiyion. ¹²Hain akbiâ âmâ Anutu bo nângajmai yâkje yekbiâ ârândâj akbiâp. Akto mop miawakyengimbo bikñande tân yengumbiâ bo dâweigât makyengiyion are nângâm hejgemgowi.

Yesu togom mem agatnenekbiapgât den.

¹³Galama, luâk âmbâle Anutu bo nângajmai yâk âmâ momo kârikje mombai aregât nângâm hamewakmâ biwiyeje umatje akto hanyeje bokto indem tâgâiak akmai. Manmâ indem kambiam bâle akmâ manmai. Dâ ye âmâ hain akbâigât siâkâ makyengienje nângâjet. ¹⁴Nen Yesu mondo hangombiâ sumânba agalep are nângâmaen aregât Anutuje Yesugât kâmot bikje mombiâ hanyeñguyi are momonjânba goaňyekto agatbiâ Yesu olop hungun yengimbo purik katbai. Aregât okot bâle bo nângâyengiwei. ¹⁵⁻¹⁶Amâ hin. Humonenje maknengiepgât makyengien. Anutuje bâin dâm kot kondo ajelo yengât humo konokje Anutugât lâmun waiito mun humo indembo âmâ sop ain amâ Humonenje denje kârikjande ikiñe himbim hepumâ gewiap. Dâ nen bikje boâk mombaenânan âmâ Humonenje togowiap ain âmâ luâk âmbâle Yesugât kâmolân gâtje emelâk moyi arekje soj agatbai. ¹⁷Hain akbiâ âmâ hamienjân luâk âmbâle golâ bikje manbaen amâ yâk olop hamandat kâlegen ain mendu agum Humonenje togombo olowâk himbimânan âgâm manbaen. Ain Humo olop dondâje manmâ âgâwaen. ¹⁸Are âlepje. Bâin den irekje galalupyeye mem biwiyeje manmâ kârikje ketugu yekbei.

Yesu pututugâk togowiapgât biwi owâim kinbaen.

5 ¹Galama, Humonenje togowiap are lâuwâje makyengienje nângâjet. Humonenje Yesu togowiapgât sopje aregât keiñe emelâk nângâyi aregât den makyengim kulem esenje kulemowaengât ai lâuwâje bo tatâp. ²Gârâmâ yejeak yu nângâi are Humogât sopje amâ luâk kâmburâje hândâkijân boâk nângâmbiân togomai dop hainâk ³luâk âmbâle hândâk kâlegen manmai are, “Nen âlepje tatenje kambiamnenje sândugem âgâwiap.” dâmbiâ âmâ ainâk Humonenje purik kato hilip yeñgu yengugât dopje dowâk yâk yengâlân miawakbiap.

Akto âmbâleje nanaq memberâm hâk hilâlâm akmai dop hainâk umatje humo miawak yeŋgimbo hepunakmâ bo ariwai. ⁴Gârâmâ galalupne, ye hândâkñân bo tatâi aregât luâk kâmburâje togomai dop hainâk Yesu purik katbiap sopje are yâk bo nâŋgâmbiâ miawak yeŋgimbo otneyeje ariwiap. Dâ ye âmâ hain bo akbai. ⁵Ye âmâ hârok pagalejân akto dewutân manmai. Akto nen hârok omoj me hândâk kâlegen bo manmaen. ⁶⁻⁷Haingât luâk âmbâle yânje asij yeye amâ hândâkñânâk yemai akto luâk âmbâle tu kârikje nem âmâ hândâkñân gulip akmai. Nen hain akbâengât kambiam nenje damunge aktenje pâlâmije bo akto âmâ tu kârikje bo nendenje âmâ nâŋgâ nâŋgânenje hulan akbiâp. ⁸Akto nen hilâmgât luâk âmbâle nâŋgâm heŋgemgoenje kambiamnenje âlepjeâk talâk dâm biwinenje Humogâlânâk katenje kinbiâp. Akto Humo olop âlepje maniâm. Akto tembe lokoje, “Dijennân erânekbâi.” dâm dijenjaet peke luguakmap nen dop hainâk kambiamnenje âlepjeâk talâk dâm biwinenje Humogâlânâk katenje kinbiâp akto Humo okot âlep agajne. Akto tembe lokoje kautne kom hioŋbopgât dâm kautyenjân irimut kârikje kauŋmai nen dop hainâk nâŋgâ nâŋgânenje gulip akbop dâm Anutuje bunewâk heŋgemgo nenekbiap are miawagâk dâm lâmgomaen. ⁹Akto Anutuje nen âmâ ikiŋ kâmot dâm olonnenekto Yesugât biwinenje kalion aregât kuk bo aknengiwiap. Hingât oloŋnenenegep. Humonenje Yesu Kristo arekje heŋgemgonenekbiapgât oloŋnenenegep. ¹⁰Akto Humonenje Yesu Kristo arekje, nen yâk olop mannegât nengât akmâ moep aregât purik katmâ gewiawân mombaen me hânan manbaen nen hârok agatmâ yâk olop golâ manmâ âgâwaen. ¹¹Haingât ye biwiyeje kârikjeâk kinbiâp dâm magaŋgi goaŋgi akmai hainâk ye galalupyeje den âlepjeâk makyenjimbâ biwiyeje kârikjeâk kinmâ âgâwiâp.

Damunlupnenje yeŋgât amukyeŋjân manbaen.

¹²O galama, den siâ ire wârakmâ makyenjienje nâŋgâjet. Humonenje arekje damunlupyeje katyekto kinmâ hutyeŋjân manmâ âi mem Humogât keiŋe makyenjim biwiyeje gulip akbop dâm den kârikje makyenjimai yâk yeŋgât yekbiâ bo gewiâp. Gârâmâ yâk yeŋgât den nâŋgâm amukyenjân manbei. ¹³Akto damunlupyeje âi memai aregât okot âlep akyenjim lau lokoyerjim hanâk amukyeŋjân manbei. Akto yeŋgât hutyeŋjân kuk heŋgân miawakbop dâm gala agaŋgim biwi konok akmâ manbei.

Konam bo akbaen.

¹⁴O Galalupne, yeŋgât den kârikje hin ye makyenjengât yeŋgât hutyeŋjân luâk âmbâle siâ konam akbiâ makyenjim kârikje ketugu yekjet. Akto luâk âmbâle wan me wan hârok hamep akmai are tân

yenjumbiâ biwiyeje kârikjeâk kinmâ âgâwiâp. Akto luâk âmbâle hâkyeje yeukje aktâp are hainâk tân yenjujet. Akto luâk âmbâle hain akmai are titnan titnan yaiwâk akyenjwei. ¹⁵Akto luâk âmbâle bâleje akyenjimbiâ âmâ hainâk bâleje bo akyenjim âmâ âlepjeâk akyenjinet. Dâ hin akbei. Sop ârândânjâk agak meme âlepje akmâ gala akyenjwei. Akto bikje bo potatyeckmâ âmâ luâk âmbâle hârok yenjâlât akbei. ¹⁶Akto hokboâk hokboâk mâru humo akbei. ¹⁷Akto hokboâk hokboâk Anutu ulilañbei. ¹⁸Akto Anutuje Yesu Kristogât akmâ nângât kâmot nâ mepaine membei dâm egâliañmap aregât wan me wan âlepje me umatje miawak yenjimbo ainâk Anutu okot âlep agajmâ mepaimje membei. ¹⁹Akto Anutugât Heakje kâlât hinare are bo limbâpkowei. ²⁰Akto luâk âmbâle agatmâ Anutuje wan me wan akbiap aregât den makbiâ ye den are bo hâkâj akbei. ²¹Akto den are miawakto yeâmâ hârok dowâk bo membei. Dâ hin akbei. Den are nângâm henjemgom ire âmâ âlepje ire âmâ bâleje hain dâm den potatbei. Hain potatmâ den akto agak meme âlepje pañâk mem manmâ ²²den bâleje akto agak meme bâleje hepunbei.

Den bâije.

²³O Galalupne, nenje yenjât Anutu hin ulilañden, Anutuje kambiam nenje mem âlepje ketugumbo sândugemap yâkje meyekmâ ârândâj hârok ketugu yekbiâp. Hain akto benje Humonenje Yesu Kristo are purik katmâ lâuwâjne togowiawân han biwiyeje âlepjeâk kindo ekto ârândâj akbiapgât ulilañden. ²⁴Akto Anutuje oloj yekmap arekje âmâ ârândânjâk hârok akmâp aregât wan me wan miawak yenjawiap.

²⁵O Galama, yeje hainâk nengât Anutu ulilañbei. ²⁶Akto ye hârok gala konok akmâ lokom manjan akbei. ²⁷Nâ Humogât kârikjân kinmâ hin maktân. Ye nâ yu kulemgoân ire mem âmâ hainâk Yesugât kâmolân gâtje hârok oyañbiâ nângâwei. ²⁸Akto Humonenje Yesu Kristo arekje damunyeje akmâ okot âlep akyenjigâk ulilañmaen.